

ست پیتیرزبورگ (SPIEF- 2016) و ئوتوا (Ottawa 2016)

زریان و شه‌مالی دۆخی سیاسی – ئابووری جیهانی

دوو دهنگ و دوو ئاقاری جیاواز و ناتەبا

ئوتوا (Ottawa 2016)

ست پیتیرزبورگ (SPIEF- 2016)

St-Pîterzborg(SPIEF-2016) u Otawa(Ottawa-2016)

ziryan u şemalî doxî siyasî – abûrî cîhanî

dû deng u dû aqarî ciyawaz u nateba

Ce naw cutêrên kurdewarî baw bû u bawe ke kes be zriyan şenî neekird u rojî baran u şlêweyç rojî cot kirin u zewî kêlan nebû . Bila cew yasaên siruştî ve emê biçine naw cihan u bezmî siyasî u siyaset kirin . Siyasetî rast u dirust pêwîstî be doxî lebar u erênî hes pey serkeftinî u be tenî gelale kirdinî siyasetêkî rast u dirust le ser binema u lêkdanewe u têgeyştinî rast u dirustîş , serkewtinî misoger nakat.

Dozînewe u des nîşankirdinî doxî lebarîç mîna beşêkî herî girîng j siyaset wekî zanst newek bazirganî , firmanêke ke wata edat be siyasetî rast u dirust , wekî din siyaset u zanistî siyasî pûç u betal ebêtin . Em rêsaye , raste lo hemû kar u firmanêkî siyasî eray siyasîkarani gawre u biçûk be karigerî u dewrî gewre u yekem u herwetirîş î de pley duem u xwarûtirîşewe.

J cîhana siyasî de ewe yarikerani gawre u biryar bedestin ke doxî giştî u cîhanî u ta radeyekî berçawîş mêjuî diyarî eken u yarikerani giçkeş be diway xoyana raekêşn . Emeş wa dekat ke yarikerani biçûk eşê gelê wiryay yarikerani gawretir le xoyan bin u be bay şemal şen biken .

Kurd u doze neteweîyekey cûtêrêkî jîr u wirya nebûgin de mêjuî nuêyanda . Ger bikirê xalêkî giştî eray sernekewtinî bizavî neteweî kurd , nexasma ce sed salî rabirdû , diyarî bikirê , ewe îdî em xale lewaneye pirawpir ce cêgey xoy da bêtin . Ji şerî yekemî cîhanî kurd be giştî fire agay lewe nebû ke bizanê bay siyasî u sitiratîjî siyasî biryarder , le kwêwe tê daku bikarbê xermanî xoy wepê şen bikatin . De şerî duemî cîhanîç em taybetmendî u akarey bizavî neteweî dîsan xuya ebêtin . Nazî u faşîzmî Almanî u Inglîzî împiryalistî u sovyetî kimonistî yek le dway yek anku be hevra de gorepanî siyasî kurdistan delîstin u dewr u karigerî taybetî xoyan hebû . Dîsan cûr hêma cûtyarî , şemal u ziriyan u bahoz u bareş helî kirdibû u kurdiş ewey lo sax nebuewe ke ka kijan şemale u kamiyan bareşe . Ce serdemî şerî sardî

je naw joûtîrîyî kurdewarî baw bo u baowe ke kes be zriyan şenî neekird u rojî baran u şlêweyç rojî cot kirin u zewî kêlan nebû . Bila cew yasaên siruştî ve emê biçine naw cihan u bezmî siyasî u siyaset kirin . Siyasetî rast u dirust pêwîstî be doxî lebar u erênî hes pey serkeftinî u be tenî gelale kirdinî siyasetêkî rast u dirust le ser binema u lêkdanewe u têgeyştinî rast u dirustîş , serkewtinî misoger nakat.

Dozînewe u des nîşankirdinî doxî lebarîç mîna beşêkî herî girîng j siyaset wekî zanst newek bazirganî , firmanêke ke wata edat be siyasetî rast u dirust , wekî din siyaset u zanistî siyasî pûç u betal ebêtin . Em rêsaye , raste lo hemû kar u firmanêkî siyasî eray siyasîkarani gawre u biçûk be karigerî u dewrî gewre u yekem u herwetirîş î de pley duem u xwarûtirîşewe.

J cîhana siyasî de ewe yarikerani gawre u biryar bedestin ke doxî giştî u cîhanî u ta radeyekî berçawîş mêjuî diyarî eken u yarikerani giçkeş be diway xoyana raekêşn . Emeş wa dekat ke yarikerani biçûk eşê gelê wiryay yarikerani gawretir le xoyan bin u be bay şemal şen biken .

Kurd u doze neteweîyekey cûtêrêkî jîr u wirya nebûgin de mêjuî nuêyanda . Ger bikirê xalêkî giştî eray sernekewtinî bizavî neteweî kurd , nexasma ce sed salî rabirdû , diyarî bikirê , ewe îdî em xale lewaneye pirawpir ce cêgey xoy da bêtin . Ji şerî yekemî cîhanî kurd be giştî fire agay lewe nebû ke bizanê bay siyasî u sitiratîjî siyasî biryarder , le kwêwe tê daku bikarbê xermanî xoy wepê şen bikatin . De şerî duemî cîhanîç em taybetmendî u akarey bizavî neteweî dîsan xuya ebêtin . Nazî u faşîzmî Almanî u Inglîzî împiryalistî u sovyetî kimonistî yek le dway yek anku be hevra de gorepanî siyasî kurdistan delîstin u dewr u karigerî taybetî xoyan hebû . Dîsan cûr hêma cûtyarî , şemal u ziriyan u bahoz u bareş helî kirdibû u kurdiş ewey lo sax nebuewe ke ka kijan şemale u kamiyan bareşe .

sermayedarî u kimonîzîm bizavî neteweî kurd dû aqarî dijibeyekî girteber , hawterîb wegerd rêzbendî siyasî cîhanî , u keleber u dûberekiêkî fire çawre kefte naw rewî siyasî kurdewarî , wekî zûrbey here zorî komelgay mirovayeti serdemeye . Têkiray serdemeye , serdemî tîkel u pêkelî siyasî u komelayeti u bir u hizri bû u sax bûnewe le mer siruştî şemal u ziriyani bay siyasî firmanêkî geli astem u giran bû . Kardanewey kurd ce hember doxêkî lew babete ce karnamey şorşî başûr u arîşekanî u diwatir şikani reng u deng edatewe .

Herfiyana kimonîzmî sovyet u kotayî şerî sard doxêkî niwêy hênaye arawe le astî cîhanî da . Em doxeş perey send u geşey kird u niha geştigese doxî îrojî . Sermayedarî cîhanî take siwarî gorepanî siyasî u abûrî ye u teratênayeti . Xalêkî herî girîng ke ew biwarey lo pareperestani rojawayî u Amrîkaş le pêş hemuyanewe , rexsandiwe , şorşî niwêy tîknolojiya u nemaze tîknoloji dîcîtale ke diyardey sermayedarî dîcîtalî (digitan capitalism) u abûrî dîcîtalî (digitan economy) wekî niwêtirin diyardey serdem hênagese holê . Em şorşe zanstî u tîknolojiyaye le ser binemay zanstî kiwantom fizik (Quantum Physics) u fîzîkî wîrdilekan (particle physics) serî hel da u fire be xêraî perey send u geşe akat . Em rewteş êsta geştigese astêk ke nek her dan u sendin u pêwendî u gorinewey zanyari u htd , dabîn kirdwe belku lemanêş fire girîngtir kertî berhembênan u keresî berhembênanîştî girtwetewe u astî birist u birştî berhembênanî lo pleyekî yegcar berz hel dawe . Mekoy em şorşe wa le Amrîka u le dolî silîkan (Silicon Valley) destî pêkird u dirêjey hes .

Amrîka le şwênêkî degmenî cografiyaî hel kewtue u emêş biwarî ewey lo rexsandue ke sereray xo tîweqilandinî karîger u zor carîş yekla kerewe le şer u helay cîhanî (şerî cîhanî yekem u duem) u nawçei (şerî wîtinam u koriya u lem duayaneş şerî kendaw) , be kemtirîn anku be bê hîç xesarêkî ewto le riwangey abûrî u komelayeti u miroyi ,

je serdemeyî şerî sardî sermayedarî u kimonîzîm bizavî neteweî kurd dû aqarî dijibeyekî girteber , hawterîb wegerd rêzbendî siyasî cîhanî , u keleber u dûberekiêkî fire çawre kefte naw rewî siyasî kurdewarî , wekî zûrbey here zorî komelgay mirovayeti serdemeye . Têkiray serdemeye , serdemî tîkel u pêkelî siyasî u komelayeti u bir u hizri bû u sax bûnewe le mer siruştî şemal u ziriyani bay siyasî firmanêkî geli astem u giran bû . Kardanewey kurd ce hember doxêkî lew babete ce karnamey şorşî başûr u arîşekanî u diwatir şikani reng u deng edatewe .

herfiyana kimonîzmî sovyet u kotayî şerî sard doxêkî niwêy hênaye arawe le astî cîhanî da . Em doxeş perey send u geşey kird u niha geştigese doxî îrojî . Sermayedarî cîhanî take siwarî gorepanî siyasî u abûrî ye u teratênayeti . Xalêkî herî girîng ke ew biwarey lo pareperestani rojawayî u Amrîkaş le pêş hemuyanewe , rexsandiwe , şorşî niwêy tîknolojiya u nemaze tîknoloji dîcîtale ke diyardey sermayedarî dîcîtalî (digitan capitalism) u abûrî dîcîtalî (digitan economy) wekî niwêtirin diyardey serdem hênagese holê . Em şorşe zanstî u tîknolojiyaye le ser binemay zanstî kiwantom fizik (Quantum Physics) u fîzîkî wîrdilekan (particle physics) serî hel da u fire be xêraî perey send u geşe akat . Em rewteş êsta geştigese astêk ke nek her dan u sendin u pêwendî u gorinewey zanyari u htd , dabîn kirdwe belku lemanêş fire girîngtir kertî berhembênan u keresî berhembênanîştî girtwetewe u astî birist u birştî berhembênanî lo pleyekî yegcar berz hel dawe . Mekoy em şorşe wa le Amrîka u le dolî silîkan (Silicon Valley) destî pêkird u dirêjey hes .

Amrîka le şwênêkî degmenî cografiyaî hel kewtue u emêş biwarî ewey lo rexsandue ke sereray xo tîweqilandinî karîger u zor carîş yekla kerewe le şer u helay cîhanî (şerî cîhanî yekem u duem) u nawçei (şerî wîtinam u koriya u lem duayaneş şerî kendaw) , be kemtirîn anku be bê hîç xesarêkî ewto le riwangey abûrî u komelayeti u miroyi ,

xoy derbaz bikat . Şer lo Amrîka kurdekew maço " agire sûre le xom dûre " ye u abûryekey parêzrawe u tenanet le doxî şerîş da geşe ekatin. A em taybetmendîye degmeney Amrîka bue hoy ewe ke paş şerî cîhanî duem be taybet abûrî Amrîka bigate pley yekem le astî cîhanî u gewreî u karayî u birşt da . Karîgerî em pile yekemyey abûrîeş le siyasetî cîhanî da pirawpir reng u deng edatewe . Bername be naw u dengekey marşal (Marshall programme) pey Awrûpay duay şerî cîhanî duem wêney here zeqî em rastyeye ke diwarojî siyasî u abûrî Awrûpay desnîşan kird , ca ba îtir doxî Îapon u dewrî dularî amrîkayî le jyanewe u weger xistinewey abûrî ew wilate biwestê .

Ger bernamey marşal paş şerî duemî cîhanî u serdemî şerî sard , baladestî abûrî u lemîşewe baladestî siyasî Amrîkay lo yankî yel desteber kird , ewe îdî êsta şorsî dîcîtalî u deskeftekanî ew doxe baladestîyey lo maweyekî dûr u drêjtir erayan misoger kirdige . Dam u dezga u mekoy zanstî u abûrî u siyasî here zil u zebelah , ke lewaneye tenya be Amrîkaî yel hel bisûrên , be rûnî u be dilnyayî yewe pley berzî Amrîkay le hemû biwarêk da firetir seqamgîr ekat . Ce hember î diyardeyeda , eweta Rûseyel maweyêke kewtûnete gemeyekî doraw le dijî Amrîka u le pişt rastkirdineweyan paş heresî kimonîzm şaxyan gîranuete şaxî Amrîka . Lem rîkare Rûsiye da, ewan hewlî eweyan da ke mekoyekî behêzî abûrî u dirawî le xoyan u Çîn u Hênd u Birazil u Afrikay Xiwarû (BRICS) pêk bihênin . Abûrî rû le geşey ew wilatane ewende xalî lawaz u keleberiyen hebû ke biwar be Amrîka bidat metirsîyan lo ser abûrîyekey nehêlê . Lem duayane da abûrî Çîn lawaz bû u abûrîeke le ser binemay berhem hênan lo henardekirin damezrabû tûşî qeyranî qûl hat . Ajawey siyasî le Birazil u le kar xistinî serokekey (Dilma Rousseff) u lêpêçinewey le ser gendelkarî u tenanet petay ziko (Zico virus) ewende serêşey lo Birazil çê kirdiue ke fire serî geşey abûrî u beşdarî le mekoy BRICS neperjê . Afrikay Xwarûş tûşî bezmêkî lem babete hatue .

روانگه‌ی ئابووری و کۆمه‌لایه‌تی و مرۆیی ، خۆی ده‌رباز بکات . شه‌ر لۆ ئامریکا کورده‌که‌و ماچۆ " ئاگره سووره له خۆم دووره " یه و ئابووریه‌که‌ی پارێزراوه و ته‌نانه‌ت له دۆخی شه‌ریش دا گه‌شه ئه‌کاتن . ئا ئه‌م تاییه‌تمه‌ندیه‌ ده‌گمه‌نه‌ی ئامریکا بووه هۆی ئه‌وه که پاش شه‌ری جیهانیی دووه‌م به تاییه‌ت ئابووری ئامریکا بگاته پله‌ی یه‌که‌م له ئاستی جیهانیی و گه‌وره‌یی و کارایی و یرشت دا . کاریه‌ری ئه‌م پله‌ یه‌که‌مییه‌ی ئابووریه‌ش له سیاسه‌تی جیهانیی دا پراویهره‌نگ و ده‌نگ ئه‌داته‌وه . به‌رنامه‌ به‌ ناو و ده‌نگه‌که‌ی مارشال (Marshall programme) په‌ی ئاوووپای دوا‌ی شه‌ری جیهانیی دووه‌م وێنه‌ی هه‌ره‌ زه‌قی ئه‌م راستیه‌یه‌ که دوا‌رۆژی سیاسی و ئابووری ئاوووپای ده‌س نیشان کرد ، جا با ئیتر دۆخی ژاپۆن و ده‌وری دولا‌ری ئامریکایی له ژیا‌نه‌وه و وه‌گه‌ر خسته‌نه‌وه‌ی ئابووری ئه‌و ولاته‌ بوه‌ستی .

گه‌ر به‌رنامه‌ی مارشال پاش شه‌ری دووه‌می جیهانی و سه‌رده‌می شه‌ری سارد ، بالاده‌ستی ئابووری و له‌میشه‌وه‌ بالاده‌ستی سیاسی ئامریکای لۆ یانکی یه‌ل ده‌سته‌به‌ر کرد ، ئه‌وه ئیدی ئیستا شو‌رش‌ی دیجیتالی و ده‌سکه‌فته‌کانی ئه‌و دۆخه‌ بالاده‌ستییه‌ی لۆ ماوه‌یه‌کی دوور و درێژتر ئه‌ریان مسۆگه‌ر کردگه . دام و ده‌زگا و مه‌کۆی زانستی و ئابووری و سیاسی هه‌ره‌ زل و زه‌به‌لاح ، که له‌وانه‌یه‌ ته‌نیا به‌ ئامریکایی یه‌ل هه‌ل بسوورین ، به‌ روونی و به‌ دلنیا‌یی یه‌وه‌ پله‌ی به‌رزی ئامریکای له هه‌موو بواریک دا فره‌تر سه‌قامگیر ئه‌کات . جه هه‌مبه‌ر ئی دیارده‌یه‌دا ، ئه‌وه‌تا رووس یه‌ل ماویه‌که‌ که‌وتوونه‌ته‌ گه‌مه‌یه‌کی دۆراو له‌ دژی ئامریکا و له‌ پشت راستکردنه‌وه‌یان پاش هه‌ره‌سه‌ی کمۆنیزم شاخیان گیرانه‌ته‌ شاخی ئامریکا . له‌م ریکاره‌ رووسیه‌ دا ، ئه‌وان هه‌ول‌ی ئه‌وه‌یان دا که مه‌کۆیه‌کی به‌هێزی ئابووری و دراوی‌ی له‌ خۆیان و چین و هیند و برازیل و ئافریکای خواروو (BRICS) پیک به‌ینن . ئابووری روو له‌ گه‌شه‌ی ئه‌و ولاته‌نه‌ ئه‌وه‌نده‌ خالی لاواز و که‌له‌به‌ریان هه‌بوو که بوار به‌ ئامریکا بدات مه‌ترسیان لۆ سه‌ر ئابووریه‌که‌ی نه‌هێلئ . له‌م دوا‌یانه‌ دا ئابووری چین لاواز بوو و ئابووریه‌که‌ له‌ سه‌ر بنه‌مای به‌ره‌م هێنان لۆ هه‌نارده‌کرن دامه‌زرابوو تووشی قه‌یرانی قوول هات . ئازاوه‌ی سیاسی له‌ برازیل و له‌ کار خسته‌نی سه‌رۆکه‌که‌ی (Dilma Rousseff) و لئ پیچینه‌وه‌ی له‌ سه‌ر گه‌نده‌لکاری و ته‌نانه‌ت په‌تای زیکو (Zico virus) ئه‌وه‌نده‌ سه‌رژێشه‌ی لۆ برازیل چئ کردوه‌ که فره‌ سه‌ری گه‌شه‌ی ئابووری و به‌شداری له‌ مه‌کۆی BRICS

Rûsîş îtir ewe geyanduyetiye astî gemaroy siyasi u abûrî le layen Yekyeteî Awrûpawe .

Korbendî abûrî St Pitêrborg (SPIEF- 2016) le rastî da şanoy rêkxirawî milmilanêy 'Rûsan le dijî Amrika bû u hikûmetî başûrî kurdistanîşyan têwegland . Rûsî Wiladîmr Pûtîn siyasetêkî heleşane u serçlaney girte ber ce hember Amrika u Yekyeteî Awrûpay hawpeymanî u qeyranî Kirîma u Okranyayan lo xoyan xolqand ke fire be giran be seryanda şikayewe . Kardanewey Yekyeteî Awrûpay, çî be fitî Amrika bûbêt anku na , le xistine gemaroy abûrî u siyasi bo ser Rûsiya , gav be gav karî xoy kird u abûrî Rûsiya tûşî qeyranêkî qûl kirdue , ca ba derkirdinî Rûs le civata balay (G8) u terîk xistinewey siyasi le siyasetî cihanî biwestê . Ger emeş bes nebû , eweta bê par kirina Rûs ji olompyadî Birazîlîç hate bay , deq le germey korbendekey St Pitêrborg da .

Rûsekan wayan danabû ke rêkarêkî fire nerim u nyan ce hember Yekyeteî Awrûpa bigirne ber u le korbendekey St Pitêrborg dergay aşî bûnewe wegerdyan xiste ser pişt . Hemû hewlî Rûs ewe bû ke peyamî ewe bigênête Awrûpiyekan ke Rûs wilatêkî awrûpaî ye u tenanet xewnî pawanxwazî u perexwazî Awrûpaî (Pan-European) jyandewe u Pûtîn u Jan Klawdya Yonker leweda hawdeng bûn ke yegqirtinewey Awrûpa u Rûsiya , meydanî cugrafîyaî Yekyeteî Awrûpa lo deverêkî hêgcar berbilaw her le zeriyaî atlantikewe heta zeriyaî aram , pere pê edat . Boçûn u rîkarî aşî u nermî niwandinî Yonker wek serokî ew katî Yekyeteî Awrûpa ce hember Rûsiya , pêçewaney rêkar u sitiratîjî Amrikayî ce hember Rûsiya daye u rîkarêkî tîjî metirsî bû lo Yekyeteî Awrûpa ne xasma ku mijarî gişt pirsî Înglîziyan eray derçûn lew yekiyetye berêwebû . Akamî ew gişt pirsîye le dijî Yekyeteî Awrûpa derçû u yekiyetyekeşî xiste naw qeyranêkî qûlewe .

Xoy Yekyeteî Awrûpa kurdekew maço , be sikuma natewawe u le dij u le serewey xiwast u wîstî zorîney here zorî xelkî asaî yewe damezrawe u

nehêrî . Æafirîkayî xwaroowîş toowîşî behemîkî lemer babetê hatowê . roowîşîş Æîter Æowê geyandowîşîye Æastî geymarûyî siyasi u Æaboorî le laiyen yekiyetye Æawroowîş .

Kûrbendî Æaboorî st pîterbûrg (SPIEF- 2016) le راستى دا شانوى رىكخراوى مملاتى عرووسان له دژى ئامريكا بوو و حكومتهى باشوورى كوردستانىشان تپوه گلاند . رووسى ولادىمر پوتىن سىاسه تىكى هه له شان و سه چلانهى گرتة بهر جه ههمبەر ئامريكا و يه كيه تى ئاورووپاى هاوپهيمانى و قهيرانى كرما و ئوكرانىيان لؤ خويان خولقاند كه فره به گران به سه رياندا شكايه وه . كاردانه وهى يه كيه تى ئاورووپا ، چ به فىتى ئامريكا بوويى ئانكو نا ، له خستنه گهماروى ئابوورى و سىاسى بو سه رووسيا ، گاڤ به گاڤ كارى خوئى كرد و ئابوورى رووسيا تووشى قهيرانىكى قوول كرده ، جا با دهركردنى رووس له جڤاتا بالاي (G8) و تهريك خستنه وهى سىاسى له سىاسه تى جيهانى بوهستى . گهر Æemeş bes nebû , Æeweta bî par kîna roos Æ Æolûmpîadî pîrazîlîç hate bay , دهق له گهمهى كûrbendêkêy st pîterbûrg دا.

رووسه كان واپان دانابوو كه رىكارىكى فره نهرم و نيان جه ههمبەر يه كيه تى ئاورووپا بگرنه بهر و له كûrbendêkêy st pîterbûrg دهركاى ئاشت بوونه وه وه گهرديان خسته سهر پشت . ههموو ههولى رووس Æowê بوو كه پيامى Æowê بگه ئىته ئاورووپى يه كان كه رووس ولاتىكى ئاورووپاى يه و ته نانهت خهونى پاوانخوازى و په ره خوازى ئاورووپاى (Pan-European) ژيانده وه و پوتىن و ژان كلاوديا يونكه ره له وه دا هاودهنگ بوون كه يه كگرتنه وهى ئاورووپا و رووسيا ، مهيدانى جوغرافىاى يه كيه تى ئاورووپا لؤ ده قهرىكى هىگجار بهربلاو ههر له زهرياي ئاتلانتيكه وه ههتا زهرياي ئارام ، په ره پى ئهدات . بوچوون و رىكارى ئاشتى و نهرمى نواندى يونكه ره وهك سهروكى Æowê كاتى يه كيه تى ئاورووپا جه ههمبەر رووسيا ، پىچه وانهى رىكار و ستراتىژى ئامريكايى جه ههمبەر رووسيا دايه و رىكارىكى تژى مهترسى بوو لؤ يه كيه تى ئاورووپا نه خاسما كو مزارى گشت پرسى ئىنگليزيان Æeray ده رچوون له يه كيه تيه بهرپوه بوو . ئاكامى Æowê گشت پرسى له دژى يه كيه تى ئاورووپا ده رچوو و يه كيه تيه كه شى خسته ناو قهيرانىكى قووله وه .

خوى يه كيه تى ئاورووپا كورده كه و ماچو ، به سك وما ناته واوه و له دژ و له سه ره وهى خواست و ويستى زورينهى هه ره زورى خهلكى ئاساى يه وه

geşey kirdue . Biwarî gişt pirsî be her wilatêkî ew yekyete bidrêt , akamekey deq wek ewekey İnglstan dereçê . Guman leweda niye ke be tenî daway İnglizekan lo ew gişt pirsî ye be watay têkdan anku lêdanî kariger le yekiyetî awrûpa bû. Emeş deq ew şiteye ke Amrika le berjewendî xoya ey binê . Îtir Yekiyetî Awrûpa le doxêki seqamgir u behêz da niye taweku bitwanêt dij be berjewendî Amrika wegerd 'Rûsan xerikî xoş u bêş bê . Dorawî serekî gemey gişt pirsî İnglîzyan boxoyanin . İnglîz , kurdekew maço , be her çiwarpel pêwe bûn u şîrazey siyasî wilatekeyan têk çû . Doxekey İngilistan geyişte astêkî wa ke tenanet kabiray be reçelek pakistanî şarewanî Lenden , sidiq xan , bîrokey herêmî serbexoy şarî Lendinî hênaye arawe , ke lo kurdan be zanîni hizrokey herêmî Silêmanî u Kerkûk u kanton bazîyekanî p k k , wekî cefengêki sûk u çirûk tète zanîn . Yekiyetî Awrûpaş pêy xirap nîye u le waneşe ke deney kabirayekî wekî sdiq xan u Sikatlendyekan u Syrişîyekanîş bidat lo ciyabûnewe le İngilistan u wilateke parçeparçe biken . İnglîzyekan qet le mêjuî xoyand aweha neyan dorandue u wilatekeyan aweha tûşî bê sere u bereyî nebuwe ke bêguman gorewşarî Çirçilekanî İnglîz edat .

Şanoy korbendî St Pitêrborg u hawhawî Pûtîn u Yonker le mer Awrûpa u xewnî perexwazaney Yekiyetî Awrûpa ew qeyrane qûl u gawrey lo Awrûpî yel saz kird u ew biwarey lo Rûsekan rexsand ke ewanîş Boris (canson)êk wekî Borîsekey xoyan (yelsîn) lo İnglîzyan dirust biken u toley siyasetekey Margirêt Tartçêriyan le katî heres hênanî kimonîzm da lê bikenewe.

Pişî korbendekey St Pitêrborg zorî nexayand ke civîna serkirdyel bakûrî amrika (Obama le Amrika – Tirûdio le Kanada – Ênrîko Nîto le Mekzik) le mer parastin u asayş (Ottawa 2016) berêwe çû . Berawerdî otawa - Ottawa 2016 – wegerd korbendekey St Pitêrborg - SPIEF- 2016 – gelek girînge u şiyawî ramane . Le Otawa bas basî seqamgirî siyasî u abûrî u dirêjey rewî asai

damêzraue w gêşeyê kirdue . bowarî gîşt pîrsî be her wîlatêkî ew yekyete bidrêt , akamekey deq wek ewekey İnglstan dereçê . Guman leweda niye ke be tenî daway İnglîzekeyan lo ew gişt pîrsî ye be watay têkdan anku lêdanî kariger le yekiyetî awrûpa bû. Emeş deq ew şiteye ke Amrika le berjewendî xoya ey binê . Îtir Yekiyetî Awrûpa le doxêki seqamgir u behêz da niye taweku bitwanêt dij be berjewendî Amrika wegerd 'Rûsan xerikî xoş u bêş bê . Dorawî serekî gemey gişt pîrsî İnglîzyan boxoyanin . İnglîz , kurdekew maço , be her çiwarpel pêwe bûn u şîrazey siyasî wilatekeyan têk çû . Doxekey İngilistan geyişte astêkî wa ke tenanet kabiray be reçelek pakistanî şarewanî Lenden , sidiq xan , bîrokey herêmî serbexoy şarî Lendinî hênaye arawe , ke lo kurdan be zanîni hizrokey herêmî Silêmanî u Kerkûk u kanton bazîyekanî p k k , wekî cefengêki sûk u çirûk tète zanîn . Yekiyetî Awrûpaş pêy xirap nîye u le waneşe ke deney kabirayekî wekî sdiq xan u Sikatlendyekan u Syrişîyekanîş bidat lo ciyabûnewe le İngilistan u wilateke parçeparçe biken . İnglîzyekan qet le mêjuî xoyand aweha neyan dorandue u wilatekeyan aweha tûşî bê sere u bereyî nebuwe ke bêguman gorewşarî Çirçilekanî İnglîz edat .

Şanoy korbendî St Pitêrborg u hawhawî Pûtîn u Yonker le mer Awrûpa u xewnî perexwazaney Yekiyetî Awrûpa ew qeyrane qûl u gawrey lo Awrûpî yel saz kird u ew biwarey lo Rûsekan rexsand ke ewanîş Boris (canson)êk wekî Borîsekey xoyan (yelsîn) lo İnglîzyan dirust biken u toley siyasetekey Margirêt Tartçêriyan le katî heres hênanî kimonîzm da lê bikenewe.

Pişî korbendekey St Pitêrborg zorî nexayand ke civîna serkirdyel bakûrî amrika (Obama le Amrika – Tirûdio le Kanada – Ênrîko Nîto le Mekzik) le mer parastin u asayş (Ottawa 2016) berêwe çû . Berawerdî otawa - Ottawa 2016 – wegerd korbendekey St Pitêrborg - SPIEF- 2016 – gelek girînge u şiyawî ramane . Le Otawa bas basî seqamgirî siyasî u abûrî u dirêjey rewî asai

yekangîrî sê wilatî beşdar bû . Le Ottawa gengeşey ewe ekira ke barî tenahî u asayî Amrikay latin be rewî aştî Kolombiya le Havanay Kûba seqamgîr ebêt u asoêkî rûn lo devereke desteber ebêtin . Cûr stiratîjî Ottawa têkiray Amrika be xiwarû u jûruyewe berew doxêkî seqamgîr u be dûr le qeyranî abûrî u siyasî u mirovî eçêtin . Le wênderê rêga u rêkar pey abûrî cîhanî u geşepêdanî diyarî ekira . Le Ottawa , Amrika ewey hênaye ser şano ke hawhaw bûn wegerdî seqamgîrî tênête holê u be zeqî emey edayewe be çawî Awrûpiyekan. Ottawa şanoy baladestî u deskeftî abûrî u lemîşewe î de siyasî Amrika bû u le rastî de welam daneweyek bû be korbendî St Pîterzborg .

Şiyawî amaje pêkirine jî ke Obama ewey kirdue be neritî xoy ke le serdanî her wilatêk witar bidat lo xelkî asaî . Ce kanadaş em deretaney lo xoy rêkxist u le parlîmanî ew wilate witarekey bilawkirdewe . Witarekanî Obama le ser şewazî mela w qeşekane u wa dyare ke Obama le serdemî gencî da fêrî bue . Xalêkî çewaşekarane le witarekanî Obama da hes ke şiyawî ramane . Obama komelêk xalî baş u mirovane riz ekat u eydate pal bapîre u pêşînekanî Amrika ke her hemuyan regezperest u mirov kuj u dije mrov bun u her hemuyan tawankarî gawrey mêjuy mirovayetî be taybet le djî xelke resenekey Amrika u respêstekanî ew wilate . Obama le witare mela cejnîanekey kanadaş em babetey dupat kirdewe ke sukayetî ye be baw u bapîrey xoy u xelke resenekey her hemu Amrika u respêstekanî.

Buyerên le babetî Ottawa u St Pîterzborg girîngin u şayanî sirncdanî tewawe çûnke em rûdawane wekî hawterîbekanyan le astî cîhanî u nawçeyî , aqarî siyasî u abûrî doxî êsta ta radeyekî fire baş derexen . Be giştî stiratîjî u syasetî cîhanî le biwarî syasî u abûrî u komelayetî u tenanet zanistî , pişt be fireyek dam u dezga u rêkxiraw u sazî nêwnetewey u nawçeyî , rêkxiraw u berêwe eçin. Agadar bûn le mak u nawerokî wan stiratîjyan

ئابووری و دریزه‌ی رهوتی ناسایی په‌کانگیری سئ ولاتی به‌شدار بوو . له ئوتوا گه‌نگه‌شهی ئه‌وه ئه‌کرا که باری ته‌ناهی و ناسایشی ئامریکای لاتین به رهوتی ئاشتی کۆلۆمبیا له هافانای کووبا سه‌قامگیر ئه‌بیئت و ئاسۆیکی روون لۆ ده‌فه‌ره‌که ده‌سته‌به‌ر ئه‌بیئن . جوور ستراتیژی ئوتوا تیکرای ئامریکا به خواروو و ژووویه‌وه به‌ره‌و دۆخیکی سه‌قامگیر و به دوور له قه‌یرانی ئابووری و سیاسی و مرویی ئه‌چین . له‌وینده‌رئ رینگا و ریکار په‌ی ئابووری جیهانی و گه‌شه‌پیدانی دیاری ئه‌کرا . له ئوتوا ، ئامریکا ئه‌وه‌ی هینایه‌ سه‌ر شانۆ که هاوهاو بوون وه‌گه‌ردی سه‌قامگیری تینته‌هولی و به زه‌فی ئه‌مه‌ی ئه‌دایه‌وه به چاوی ئاوووی په‌کان . ئوتوا شانۆی بالاده‌ستی و ده‌سه‌کفتی ئابووری و له‌میشه‌وه ئی ده‌سیاسی ئامریکا بوو و له‌راستی ده‌وه‌لام دانه‌وه‌یه‌ک بوو به کۆربه‌ندی ست پیتربزبورگ .

شیاوی ئامازه پئ کره‌ی ئی که ئوباما ئه‌وه‌ی کردوه به نه‌ریتی خۆی که له سه‌ردانی لۆ هه‌ر ولاتیک وتار بدات لۆ خه‌لکی ناسایی . جه کاناداش ئه‌م ده‌ره‌تانه‌ی لۆ خۆی ریک خست و له پارلمانی ئه‌و ولاته وتاره‌که‌ی بلاوکرده‌وه . وتاره‌کانی ئوباما له سه‌ر شیوازی مه‌لا و قه‌شه‌کانه و وادیاره که ئوباما له سه‌رده‌می گه‌نجی دا فیری بووه . خالیکی چه‌واشه‌کارانه له وتاره‌کانی ئوباما دا هه‌س که شیاوی رامانه . ئوباما کۆمه‌لێک خالی باش و مروفانه ریز ئه‌کات و ئه‌ی داته پال باپیره و پيشینه‌کانی ئامریکا که هه‌ر هه‌موویان ره‌گه‌زه‌ره‌ست و مروف کوژ و دژه مروف بوون و هه‌ر هه‌موویان تاوانکاری گاوره‌ی مژوووی مروفایه‌تین به تایبه‌ت له دژی خه‌لکه ره‌سه‌نه‌که‌ی ئامریکا و ره‌ش پیسته‌کانی ئه‌و ولاته . ئوباما له وتاره مه‌لا جه‌ژنیانه‌که‌ی کاناداش ئه‌م باه‌ته‌ی دوویات کردوه که سووکایه‌تی په‌ به باو و باپیره‌ی خۆی و خه‌لکه ره‌سه‌نه‌که‌ی هه‌ر هه‌موو ئامریکا و ره‌ش پیسته‌کانی .

بوویه‌رین له باه‌ته‌ی ئوتوا و ست پیتربزبورگ گرینگن و شایانی سرنجدانی ته‌واوه چوونکه ئه‌م رووداوانه وه‌کی هاوته‌ریبه‌کانیان له ئاستی جیهانی و ناوچه‌یی ، ئاقاری سیاسی و ئابووری دۆخی ئیستا تارده‌یه‌کی فره باش ده‌رئه‌خه‌ن . به گشتی ستراتیژی و سیاسه‌تی جیهانی له بواری سیاسی و ئابووری و کۆمه‌لایه‌تی و ته‌نانه‌ت زانستی ، پشت به فره‌یه‌ک دام و ده‌زگا و ریکخراو و سازی ئیونه‌ته‌وه‌یی و ناوچه‌یی ، ریکخراون و

pêdivî ên jiyarî her gel u netewe u kor u komelêkî wirya u bederbese . Ewan kor u kobûnewe u civînên ku naw be naw u le şiwênî ciyawaz u be nawî rengawrengewe berêwe eçn , serçawey serekî zanyarî eray aqadarî u lê têgeyştinî rast u drustî doxî giştî cîhanî ye . A lem kor u kobûnewane da , rastewxo anku narastewxo , be aşkira anku be hêma , wirdekarî stiratîjîkî yarîkeranî biryar bedestî firmanî siyasî u abûrî xuya ebêtin . Her loye ew perî pêdawîstî xelkêk mîna xelkî kurdîstane ke em kor u kobûnewane be hend werbigirê u kelkiyan lê werbigirê eray doze neteweyîyekey .

Ew kor u kobûnewane , wekî G7 u G20 , korbendî abûrî çîhanî , korbendî DAVOS u korbendî BRICS u gelêkî dîke le rastî da amrazî pêdaçûnewe u rêk u pêk kirdin u diyarî kirdinî salaney wirdekarî stiratîjîkî doxî siyasî u abûrî cîhanî u aqarekeyetî . Bigerînewe lo hêma cutiyarî , emane wepêman ûşin ke bay siyaseta u abûrî le kuêwe u berew kuê hel ekat u eşî çonawçon xomanî lo teyar u amade bikeyn .

به‌رێوه ئه‌چن . ئاگادار بوون له ماك و ناوه‌رۆكى وان ستراتیژیان پێدقی ین ژبارى هه‌ر گه‌ل و نه‌ته‌وه و كۆر و كۆمه‌ڵێكى وریا و به‌ده‌ربه‌سه . ئه‌وان كۆر و كۆبوونه‌وه و جغیڤین كو ناو به‌ناو و له شوێنى جیاواز و به‌ ناوى ره‌نگاوه‌نگه‌وه به‌رێوه ئه‌چن ، سه‌رچاوه‌ى سه‌ره‌كى زانیارى ئه‌رای ئاگادارى و لئ تئ گه‌یشتنى راست و دروستى دۆخى گشتى جیهانى یه . ئا لهم كۆر و كۆبوونه‌وانه دا ، راسته‌وخۆ ئانكو ناراسته‌وخۆ ، به ئاشكرا ئانكو به هێما ، ورده‌كارى ستراتیژیكى یاریکه‌رانى پریار به‌ده‌ستى فرمانى سیاسى و ئابوورى خویا ئه‌ییتن . هه‌ر لۆیه ئه‌و په‌رى پێداویستى خه‌لكێك مینا خه‌لكى كوردستانه كه ئه‌م كۆر و كۆبوونه‌وانه به هه‌ند وه‌بگرئ و كه‌لكیان لى وه‌ر بگرئ ئه‌رای دۆزه نه‌ته‌وه‌یى یه‌كه‌ى .

ئه‌و كۆر و كۆبوونه‌وانه ، وه‌كى G7 و G20 ، كۆربه‌ندى ئابوورى جیهانى ، كۆربه‌ندى DAVOS و كۆربه‌ندى BRICS و گه‌لێكى دیکه له راستى دا ئامرازى پێداچوونه‌وه و رێك و پێك كردن و دیارى كردنى ورده‌كارى ستراتیژیكى دۆخى سیاسى و ئابوورى جیهانى و ئاقاره‌كه‌یه‌تى . بگه‌رینه‌وه لۆ هێما جوتیارى ، ئه‌مانه وه‌پیمان ئووشن كه باى سیاسه‌ت و ئابوورى له كۆپه‌وه و به‌ره‌و كوئ هه‌ل ئه‌كات و ئه‌شى چۆناوچۆن خۆمانى لۆ ته‌یار و ئاماده بکه‌ین .

kardox

كاردۆخ

komeley yeksanî Kurdistan

كۆمه‌له‌ى یه‌كسانى كوردستان

3/7/2016

٢٠١٦/٧/٣